

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Lenur Kerymov
Członek Zarządu: Dominika Bychawska-Siniarska

Warszawa, 3 kwietnia 2018 r.

**Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka ws. wejścia w życie nowelizacji
ustawy o Sądzie Najwyższym**

Wejście w życie nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi kolejny rozdział obserwowanego od końca 2015 r. kryzysu praworządności w Polsce.

Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym prowadzi do istotnej zmiany jego struktury, a co za tym idzie wymiany sędziów. Nowych sędziów Sądu Najwyższego powoła Krajowa Rada Sądownictwa ustanowiona niezgodnie z Konstytucją oraz władza wykonawcza. Ustawa burzy funkcjonowanie i sprawność działania najwyższej instancji sądowej w Polsce, przed którą są zawisłe setki spraw.

Podobne stanowisko Helsińska Fundacja Praw Człowieka formułowała w odniesieniu do projektu ustawy o Sądzie Najwyższym, który był procedowany w lipcu 2017 r., a następnie zawetowany przez Prezydenta. Między przyjętą ustawą a poprzednim projektem, pomimo zapewnień rządzących, nie ma istotnych różnic. Wchodząca w życie ustawa niestety nie gwarantuje ochrony niezależności i ciągłości instytucjonalnej Sądu Najwyższego.

Nowa ustawa wprowadza natomiast szereg rozwiązań, które skutecznie ograniczają niezawisłość sędziów. Wprowadzenie nowego wieku emerytalnego sędziów połączonego z procedurą udzielania przez Prezydenta zgody sędziemu na pełnienie dalszych obowiązków orzeczniczych jest rozwiązaniem, które doprowadzi do gwałtownej wymiany znacznej liczby sędziów Sądu Najwyższego. Helsińska Fundacja Praw Człowieka przypomina, że kwestia nowego wieku emerytalnego sędziów Sądu Najwyższego była przedmiotem rekomendacji w sprawie praworządności sformułowanych przez Komisję Europejską. Podobnie jak pozostałe rekomendacje, również i ta nie została wykonana przez polski rząd.

Utworzenie Izby Dyscyplinarnej oraz wprowadzenie nowych zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej jest kolejnym krokiem w kierunku ograniczenia niezależności sędziów. Co więcej, zmiany w tym zakresie mogą wśród sędziów wywołać tzw. skutek mrozący przejawiający się m.in. we wstrzemięźliwości przy podejmowaniu decyzji, które mogą się nie spodobać władzy wykonawczej. Ta z kolei będzie mogła uruchomić cały mechanizm odpowiedzialności dyscyplinarnej utworzony na mocy nowej ustawy o SN.

Zastrzeżenia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka budzi również wprowadzenie przepisów o skardze nadzwyczajnej, które stanowią zagrożenie dla pewności obrotu prawnego. Skarga nadzwyczajna niewłaściwie stosowana może stać się narzędziem politycznej walki zamiast deklarowanym sposobem na wzruszenie rażąco niesprawiedliwych wyroków. Dodatkowe zaniepokojenie budzi fakt, że sprawy ze skarg nadzwyczajnych będą rozpoznawane w

składach ławniczych. Wprowadzana instytucja ławnika Sądu Najwyższego nie zawiera podstawowych gwarancji niezależności – jak pokazuje niedawny wybór sędziów-członków KRS, należy mieć obawy, że również ławnicy zostaną wybrani przez Senat w wyniku upolitycznionej procedury.

Wprowadzenie nowej ustawy o Sądzie Najwyższym jest kolejnym etapem zmian w wymiarze sprawiedliwości, które w co raz większym stopniu podporządkowują go rządzącej większości. Od postawy sędziów oraz ich determinacji w obronie fundamentalnych zasad demokratycznego państwa prawnego w dużej mierze będzie zależała ochrona praworządności.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka deklaruje, że będzie monitorować wdrożenie nowych przepisów oraz ich skutki dla ochrony praworządności i prawa do rzetelnego i sprawiedliwego procesu.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Danuta Przywara
Prezes zarządu HFPC